

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ СИЛАБУСУ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ПОЛТАВСЬКОМУ
ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ СИЛАБУСУ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ПОЛТАВСЬКОМУ
ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

СХВАЛЕНО
Протокол засідання вченої ради
університету
«10 липня» 2023 р. № 12

Протокол засідання ради
з якості вищої освіти університету
«29» червня 2023 р. № 9

Полтава 2023

Укладачі Методичних рекомендацій щодо розробки силябусу навчальної дисципліни у Полтавському державному аграрному університеті:

Валентина АРАНЧІЙ – в.о. ректора

Олександр ГАЛИЧ – перший проректор

Олена КОСТЕНКО – проректор з науково-педагогічної роботи

Людмила ШУЛЬГА – керівник навчально-наукового центру забезпечення освітньої діяльності та якості освіти

Юлія ВАКУЛЕНКО – керівник навчально-наукового центру інформаційно-комунікаційних освітніх технологій та освіти дорослих

Інна ЛАВРІНЕНКО – керівник відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

Інна СЕНЬКО – начальник відділу маркетингу

Ольга МИРНА – фахівець внутрішнього аудиту процесів діяльності та моніторингу якості освіти

Ольга БАРАБОЛЯ – голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Агрономія»

Олексій БУРЛАКА – голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Автомобільний транспорт»

Алла КАЙНАШ – голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Харчові технології»

Тетяна САЗОНОВА – голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Менеджмент»

Юрій ТЮТЮННИК – заступник декана факультету обліку і фінансів

Наталія ЩЕРБАКОВА – голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Валентина ПЕДОРЯКА – здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Харчові технології»

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Структура силабусу навчальної дисципліни	4
3. Рекомендації щодо розробки змісту силабусу навчальної дисципліни	5
4. Порядок розроблення та оновлення силабусу навчальної дисципліни	8
Додатки	10

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Методичні рекомендації щодо розробки силабусу навчальної дисципліни (далі – Методичні рекомендації) встановлюють порядок розроблення, загальні вимоги до структури, змісту структурних елементів, оформлення, а також регламентують процедуру затвердження та оновлення силабусу навчальної дисципліни у Полтавському державному аграрному університеті (далі – Університет).

1.2. Методичні рекомендації враховують підходи до забезпечення якості вищої освіти у європейському просторі, відповідають чинному законодавству у сфері вищої освіти та локальній університетській нормативній базі і є складником системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

1.3. Методичні рекомендації розроблено відповідно до вимог Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Наказу Міністерства освіти і науки «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», наказів і рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо внутрішньої системи забезпечення якості та акредитації освітніх програм і локальних нормативних документів Університету.

1.4. Об'єктом силабусу є навчальна дисципліна. Силабус навчальної дисципліни розробляється із врахуванням студентоцентрованого підходу. Суб'єктами силабусу є викладач та здобувач вищої освіти.

1.5. Силабус навчальної дисципліни – це документ, що готується для здобувачів вищої освіти для пояснення змісту навчальної дисципліни, особливостей формування відповідних компетентностей, досягнення результатів навчання та ін.

1.6. Силабус навчальної дисципліни сприяє забезпеченню інформаційних умов для формування цілісного уявлення щодо якості освітнього процесу у ході вивчення навчальної дисципліни, формуванню індивідуальної освітньої траєкторії та укладається на принципах прозорості, об'єктивності, академічної доброчесності.

2. СТРУКТУРА СИЛАБУСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

До силабусу рекомендовано включати такі структурні складники (додаток А):

- назва документу та навчальної дисципліни;
- рівень вищої освіти здобувачів, які опановують навчальну дисципліну;
- код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти;
- статус навчальної дисципліни;
- курс, семестр;
- трудомісткість;
- мова(и) викладання;
- повні назви навчально-наукового інституту / факультету, кафедри;
- контактні дані розробника(ів);

- мета вивчення навчальної дисципліни;
- компетентності;
- результати навчання;
- програма навчальної дисципліни;
- методи навчання;
- стратегія оцінювання результатів навчання;
- політика навчальної дисципліни;
- передумови для вивчення навчальної дисципліни (за наявності);
- додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни;
- рекомендовані джерела інформації;
- рік введення.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ ЗМІСТУ СИЛАБУСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Структурні складники силабусу.

3.1.1. Складник силабусу *«Назва документу та навчальної дисципліни»* (СИЛАБУС навчальної дисципліни «_____») містить таку інформацію:

- повна назва документа великими літерами;
- повна назва навчальної дисципліни, яка зазначається без скорочень відповідно до освітньої програми, навчального плану та / або робочого навчального плану.

3.1.2. Складник силабусу *«Рівень вищої освіти здобувачів»*. Зазначається рівень вищої освіти, на якому реалізується навчальна дисципліна відповідно до Закону України «Про вищу освіту».

3.1.3. Складник силабусу *«Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми»* включає інформацію: код і найменування спеціальності(ей) відповідно до Постанови КМУ «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; тип (освітньо-професійна, освітньо-наукова) і назва освітньої програми або зазначається, що навчальна дисципліна викладається для усіх освітніх програм зазначених спеціальностей. Для міжфакультетських вибіркових навчальних дисциплін слід зазначити: «Для всіх здобувачів вищої освіти».

3.1.4. Складник силабусу *«Статус навчальної дисципліни»*. Зазначається, що навчальна дисципліна є обов'язкова / вибіркова фахова / факультетська вибіркова / міжфакультетська вибіркова.

3.1.5. Складник силабусу *«Курс, семестр»*. Прописується курс та семестр(и), в якому(их) вивчається навчальна дисципліна.

3.1.6. Складник силабусу *«Трудомісткість»*. Зазначається загальна кількість годин вивчення навчальної дисципліни, кількість кредитів ЄКТС.

3.1.7. Складник силабусу *«Мова(и) викладання»*. Міститься мова(и), якою(ими) здійснюється освітня діяльність відповідно до освітньої програми.

3.1.8. Складник силабусу *«Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра»*. Прописується без скорочень повна назва навчально-наукового інституту / факультету та кафедр(и), що забезпечує підготовку здобувачів

вищої освіти за цією навчальною дисципліною.

3.1.9. Складник силабусу *«Контактні дані розробника(ів)»* містить таку інформацію: прізвище, ім'я викладача, його науковий ступінь і вчене звання, посаду; корпоративну електронну адресу, контактний телефон (робочий / особистий); профайл (посилання на сторінку викладача) та ін.

3.1.10. Складник силабусу *«Мета вивчення навчальної дисципліни»*. Зазначається мета навчальної дисципліни – передбачуваний результат її вивчення. Рекомендується формулювати у формі інфінітива, щоб була можливість виміряти ступінь її досягнення (навчити..., виробити..., сформулювати... та ін.).

3.1.11. Складник силабусу *«Компетентності»*. Для обов'язкових і вибірових фахових навчальних дисциплін вказуються загальні, спеціальні (фахові, предметні) компетентності визначені освітньою програмою. Для факультетських / міжфакультетських вибірових навчальних дисциплін вказуються загальні компетентності, сформульовані науково-педагогічним працівником, відповідальним за викладання навчальної дисципліни.

3.1.12. Складник силабусу *«Результати навчання»*. Для обов'язкових та фахових вибірових навчальних дисциплін освітньої програми наводиться перелік результатів навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна, з застосуванням їх нумерації, визначеній в освітній програмі, а для міжфакультетських та факультетських навчальних дисциплін – очікувані результати навчання, що досягаються у процесі їх вивчення.

3.1.13. Складник силабусу *«Методи навчання»*. Вказуються обрані для навчальної дисципліни методи навчання, що сприяють досягненню очікуваних результатів навчання та відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Варто наводити методи навчання, які використовуються під час проведення аудиторних (лекційних, практичних / семінарських / лабораторних) занять та інших видів навчальних занять, які будуть використані для сприяння та підтримки навчання здобувачів вищої освіти під час опанування освітнього компоненту, зокрема, самостійної роботи. Також слід звернути увагу на методи, спрямовані на набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок.

3.1.14. Складник силабусу *«Програма навчальної дисципліни»*. Зазначається перелік тем, які будуть реалізовані під час занять.

3.1.15. Складник силабусу *«Стратегія оцінювання результатів навчання»*. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового оцінювання результатів навчання, які описуються у даному пункті. Рекомендованими формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є: розв'язування тестів; опитування; контрольна робота; виконання вправ на практичних заняттях; виконання лабораторних робіт; виконання завдань самостійної роботи (контрольна робота для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання, реферати, есе, розрахункові та розрахунково-графічні роботи, презентації, глосарій) та ін. Викладач має право розширювати список рекомендованих форм поточного контролю відповідно до особливостей

навчальної дисципліни. Форма семестрового контролю зазначається згідно з навчальним планом та / або робочим навчальним планом.

3.1.16. Складник силабусу *«Політика навчальної дисципліни»*. Визначається система вимог, які викладач висуває до здобувача вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності.

Вимоги можуть регламентувати: умови відвідування занять (пропуски, запізнення та ін.); правила поведінки на заняттях (дотримання дедлайну, умови перескладання, онлайн-формат та ін.); дотримання принципів академічної доброчесності; можливості визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті; участь в анкетуванні; участь у науковій роботі та ін.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політику навчальної дисципліни рекомендовано вибудовувати згідно норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту, положень Університету, інших нормативних документів, які регламентують організацію освітнього процесу.

3.1.17. Складник силабусу *«Передумови для вивчення навчальної дисципліни»*. У разі потреби наводиться перелік навчальних дисциплін, які вивчалися раніше. Для обов'язкових освітніх компонентів керуватись структурно-логічною схемою освітньої програми. В іншому випадку зазначити, що передумови відсутні.

3.1.18. Складник силабусу *«Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни»*. За потреби додатковими матеріалами можуть бути презентації, відеоролики, інфографіки та ін.

3.1.19. Складник силабусу *«Рекомендовані джерела інформації»* повинен містити основну, допоміжну літературу та в разі потреби інформаційні ресурси й онлайн-курси, що використовуються під час вивчення навчальної дисципліни. Оформлення рекомендованих джерел інформації необхідно здійснювати відповідно до чинного бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». До основної літератури варто включати нормативні документи, базові вітчизняні та зарубіжні підручники й навчальні посібники, зокрема й ті, що наявні в бібліотеці Університету. Оптимальна кількість джерел основної літератури – 5-7, які максимально повно відображають зміст навчальної дисципліни.

До списку допоміжної літератури – до 10 найменувань – входять довідники, періодичні видання, наукові монографії, фахові статті, методичні рекомендації та ін., зокрема й ті, що наявні в бібліотеці Університету, авторства викладача даної дисципліни або викладачів кафедри. Рекомендовані джерела інформації зазвичай повинні відповідати періоду досліджень за останні п'ять років. До списку рекомендованих джерел інформації обов'язково включають особисті авторські праці науково-педагогічного працівника, якому доручено викладання відповідного освітнього компонента. До інформаційних ресурсів може включатися перелік офіційних інтернетресурсів (органів державної влади загальної та спеціальної компетенції, органів місцевого самоврядування, електронної бібліотеки Університету, репозитарію Університету, наукових установ, підприємств, організацій, періодичних видань та ін.).

3.1.20. Складник силабусу «Рік введення» містить інформацію щодо року введення в дію розробленого / оновленого силабусу навчальної дисципліни, розглянутого на засіданні кафедри, за якою дисципліна закріплена.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ СИЛАБУСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Силабус навчальної дисципліни розробляється науково-педагогічним працівником / групою науково-педагогічних працівників кафедри, якому(им) доручено її викладання.

4.2. Силабус обов'язкової навчальної дисципліни розробляється до початку навчального семестру / навчального року, у якому вона опановується здобувачами, а вибіркової – до початку процедури вибору освітніх компонент.

4.3. Силабус оновлюється науково-педагогічним працівником / групою науково-педагогічних працівників та враховує:

- пропозиції гаранта освітньої програми та / або викладачів навчальної дисципліни;
- пропозиції здобувачів вищої освіти, подані гаранту освітньої програми, викладачу та ін.;
- пропозиції роботодавців;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та / або інших ресурсних умов реалізації навчальної дисципліни;
- результати опитування здобувачів вищої освіти щодо якості викладання навчальної дисципліни.

Якщо підстави для оновлення силабусу відсутні, то він подається на розгляд кафедри в чинній редакції.

4.4. Організаційною формою для здійснення розроблення або оновлення силабусу навчальної дисципліни є його щорічний розгляд на засіданні кафедри, за якою закріплена навчальна дисципліна.

За результатами розгляду силабусу визначається рік введення його в дію (актуалізація), що вказується у відповідному рядку складників силабусу.

4.5. Відповідальність за своєчасність розроблення, оновлення силабусу покладається на науково-педагогічного працівника(ів), якому(им) доручено викладати навчальну дисципліну, та на завідувача відповідної кафедри.

4.6. Силабус навчальної дисципліни є складником комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни, зберігається на кафедрі, оприлюднюється на офіційній сторінці відповідної освітньої програми та на навчально-інформаційному порталі LMS Moodle.

4.7. Завдання з розроблення / оновлення силабусу навчальної дисципліни включається до плану роботи кафедри й індивідуального плану роботи викладача та її обліку.

4.8. Технічні вимоги до оформлення силабусу: заповнюється права сторона форми силабусу навчальної дисципліни (додаток А). Текстовий редактор – Microsoft Word. Розмір аркуша - А4. Поля: верхнє, лівє, правє, нижнє – 1,5 см. Розміри шрифтів: «Times New Roman» 12 кегль. Текст друкується через 1 інтервал. Абзацний відступ від основного тексту – 1,25 см.

4.9. Розробник(и) силабусу навчальної дисципліни має(ють) право на його розширення та доповнення.

Форма силабусу навчальної дисципліни

	СИЛАБУС навчальної дисципліни « _____ »
Рівень вищої освіти	
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	
Статус навчальної дисципліни	
Курс, семестр	
Трудові одиниці	
Мова(и) викладання	
ННІ / факультет, кафедра	
Контактні дані розробника(ів)	
Мета вивчення навчальної дисципліни	
Компетентності	
Результати навчання	
Методи навчання	
Програма навчальної дисципліни	
Стратегія оцінювання результатів навчання	
Політика навчальної дисципліни	
Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)	
Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни (за потреби)	
Рекомендовані джерела інформації	
Рік введення	

